

IAIN M

W
A
N
I
K
S

LÍČ A RUB

ROMÁN Z CYKLU KULTURA

PŘELOŽIL VIKTOR JANIŠ

Planeta9

Iain M. Banks

LÍC A RUB

Román z cyklu Kultura

CYKLUS KULTURA

Consider Phlebas – **Pomysli na Fléba** (2018)

The Player of Games – **Hráč** (2019)

Use of Weapons – **K čemu jsou zbraně** (2022)

Excession – **Extrém**

Inversions – **Líc a rub** (2026)

Look to Windward

Matter

Surface Detail

The Hydrogen Sonata – **Vodíková sonáta** (2024)

LÍC A RUB

román z cyklu Kultura

Inversions
Copyright © Ian M. Banks, 1998
Czech edition © Martin Královec – Planeta9, 2026
Translation © Viktor Janiš, 2002, revize překladu 2026
ISBN 978-80-88626-52-7
ISBN 978-80-88626-55-8 (ePDF)
ISBN 978-80-88626-53-4 (ePUB)
ISBN 978-80-88626-54-1 (mobi)

Vyšlo také v tištěné verzi

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována bez písemného souhlasu majitelů práv.

POZNÁMKA K TEXTU

Tento Text o dvou Částech byl nalezen v Pozůstalosti mého zesnulého Děda. První Část se zaobírá Příběhem tehdejšího tassasenského Protektora, jistého UrLeyna, a jeho Vypravěčem je údajně jeden z jeho tehdejších Dvořanů. V té druhé můj Děd líčí Příběh Vosilly, královské Lékařky za Vlády Krále Quience, jež se mohla, leč nemusela narodit v dalekém Souostroví Drezen, která však bez nejmenší Pochyby pocházela z jiné Kultury. Tak jako můj velevážený Děd jsem si i já vytkl za Cíl tento zděděný Text pročistit a projasnit a doufám, že jsem v tomto Ohledu uspěl. Společnosti i komukoliv jinému, kdož by o jeho Pročtení měl Zájem, jej přesto předkládám v co možná nejpokornějším Duchu.

– Ctihodný O. Derlan-Haspid III, D. Med.,
nositel ŘZZ (1. třídy), čestný před. KrS

PROLOG

Jediným hříchem je sobectví. Tak to tvrdila naše laskavá doktorka. Když s tímto názorem přišla poprvé, byl jsem dost mladý na to, abych si nad tím výrokem nejdřív lámal hlavu a posléze obdivoval hloubku, kterou jsem za ním tušil.

Až později, když jsem překročil práh středního věku a ona s námi již dávno nebyla, jsem pojal podezření, že i jeho pravý opak má mnoho do sebe. Dalo by se tvrdit, že v jistém smyslu je sobectví jedinou ctností, a proto tedy – neboť protiklady tíhnou k vzájemnému vyrušení – je sobectví z morálního hlediska neutrální, ba irelevantní, není-li zasazeno do konkrétního morálního kontextu. A ještě později – řekněme ve zralém věku, nebo ve stáří, chcete-li, jsem si ne bez jistého váhání začal lékařčina názoru znovu vážit a přinejmenším opatrně se ztotožnil s tím, že sobectví je kořenem většiny zla, pokud ne vůbec všeho.

Přirozeně jsem vždy věděl, co tím myslela. Že zlo zdaleka nejspíš vzejde z toho, když upřednostníme své zájmy před zájmy druhých, a že existuje jistý společný jmenovatel viny, ať už je to tehdy, když dítě ukradne drobné z matčina měšce, nebo když císař nařídí genocidu. U obou skutků a všech mezi nimi říkáme: na uspokojení mých potřeb mi záleží více než na tom, jaká strádání či muka vám svými činy připravím. Jinými slovy, mé touhy mají přednost před vaším utrpením.

Ve středním věku jsem namítal, že kdybychom nenaplnňovali svá přání a nesnažili se dosáti potěchy ducha i těla, nebylo by blahobytu, pohodlí, štěstí ani toho, co by naše laskavá léčitelka nazvala (dosti vágně a povšechně, jak měla ve zvyku) „pokrokem“.

Nakonec jsem ale musel uznat, že ačkoliv je moje námitka vcelku opodstatněná, ani zdaleka není tak široce pojatá, aby zcela popřela lékařčino tvrzení, a třebaže sobectví může někdy býti ctností, je už svou povahou mnohem častěji hříchem, nebo přímou příčinou hříchu.

Omyl si nikdo nepřizná rád, raději si myslíme, že jsme byli špatně pochopeni. Odmítáme si připustit, že hřešíme, pokaždé toliko stojíme před těžkou volbou a zařizujeme se podle ní. Prozřetelnost, tak říkáme mystickému, božsky nelidskému soudu, před nímž si přejeme nechat zvážit všechny naše skutky a který nám – jak doufáme – potvrdí vlastní mínění o naší ceně a o míře viny či nevin vyplývající z našeho chování.

Mám takové podezření, že laskavá doktorka (vidíte, i já ji soudím, když jí takhle říkám) v Prozřetelnost nevěřila. Nikdy jsem tak úplně nevěděl, v co věří, byť jsem byl vždy přesvědčen, že je věřící. Snad přes všechna svá tvrzení o sobectví věřila jen v sebe samu a nic jiného. Možná věřila v ten Pokrok, o kterém tolik mluvila, anebo jako cizinka jakýmsi podivným způsobem věřila v nás, v lid, se kterým žila a o nějž pečovala, tak jak jsme my sami v sebe nevěřili.

A zanechala po sobě velký kus práce, nebo ne? Ano, to je myslím nepopíratelné. A dělala to ze sobeckých, nebo nesobeckých důvodů? Mám za to, že nakonec na tom ani za mák nesejde, snad jen pro její duševní klid by to mohlo hrát svou roli. To je další věc, které mě naučila. Že člověk je, co dělá. A Prozřetelnost – nebo Pokrok či Budoucnost nebo jakýkoliv jiný soud kromě našeho svědomí – nás nebude posuzovat podle našich úmyslů, ale činů.

Nuže, následující stránky jsou shrnutím a kronikou našich skutků. Za první vyprávění se mohu zaručit, protože jsem popsane události zažil na vlastní kůži. Pravdivost druhého příběhu ovšem potvrdit nemohu. Na jeho původní verzi jsem narazil čirou náhodou, mnoho let poté, co se popsane události seběhly, a jakkoliv se domnívám, že jde o zajímavý kontrast k historii, v níž jsem sehrál svou roli i já sám, předkládám jej spíše jako umělecké dílo než plod intenzivního studia a reflexe. Přesto soudím, že tyto dva příběhy k sobě patří a pospolu mají větší váhu než každý sám o sobě. Není sporu o tom, že šlo o převratnou dobu a že v ní významnou roli sehrály geografické faktory. Ne že by nás tehdy dělily jen hranice – v nesváru byl jediný řád.

Ve svém podání jsem se vynasnažil nesoudit, ale přiznávám se k naději, že čtenář – snad jakási dílčí Prozřetelnost – soudit bude a nebude o nás smýšlet špatně. Otevřeně přiznávám, že zejména k úpravám a dodatkům ke kronice mého bývalého já, jakož i ke stylové redakci a korektuře příběhu mého spoluvypravěče mě vedlo přání, aby čtenář nesmýšlel špatně o mně, a to je přirozeně sobecká touha. A přece doufám, že toto sobectví přinese nějaké dobro, a to z toho prostého důvodu, že jinak by taková kronika nejspíš nevznikla.

A je znovu na čtenáři, aby posoudil, zdali by to bylo či nebylo ku prospěchu věci.

Dosti již. Jistý dychtivý mladík si nás přeje oslovit:

1. DOKTORKA

Pane, stalo se tak k večeru třetího dne období setí na jihu. Za naší lékařkou přišel pacholek, aby ji odvedl do tajného sklepení, kde ji již očekával vrchní mučitel.

Seděl jsem v obývacím pokoji doktorčina apartmá a paličkou roztloukal ve hmoždíři ingredience do jednoho lektvaru. A protože jsem se na tento úkol plně soustředil, trvalo mi valnou chvíli, než jsem se vzpamatoval a šel otevřít člověku, který tak hlasitě a bojovně bušil na venkovní dveře. Cestou jsem převrhl malou kadidelnici, a proto jsem se ještě více zpozdlil a utrousil pár kleteb, jež vyšetřovatelův pacholek Unúre možná zaslechl. Tyto nadávky nepatřily jemu a já předtím neklímbal, ba ani trochu jsem nebyl omámený, což mi doufám můj laskavý pán bude věřit, ať si už ten Unúre – podle všeho záludný a nespolehlivý člověk – vykládá cokoliv.

Doktorka byla ve své studovně, jak bývalo večer touto dobou jejím zvykem. Vešel jsem do dílny, kde má lékařka dvě skříně se zápsy, krémy, mastmi, odvary a různými nástroji nezbytnými k výkonu svého řemesla, jakož i dva stoly, na nichž stojí rozmanitá sbírka kahanů, pícek, křivulí a baněk. Když se to k danému chirurgickému zákroku hodí, ošetřuje tu i své pacienty. A zatímco páchnoucí Unúre čekal v obývacím pokoji, utíral si nos do už tak špinavého rukávu a šmejdil očima, co by tu mohl ukrást, prošel jsem dílnou a zaklepal na dveře studovny, jež jí rovněž slouží jako ložnice.

„To jsi ty, Oelfe?“

„Ano, paní.“

„Pojď dál.“

Zaslechl jsem zaklapnutí těžké knihy a usmál jsem se pro sebe.

Lékařčina studovna byla tmavá a voněla po istrách, jejichž listy obvykle pálí v kadidelnicích zavěšených ze stropu. Pomalu jsem tápal tmou. Ovšemže jsem důvěrně obeznámen s uspořádáním doktorčina pokoje – lépe, než sama tuší, díky výtečné prozíravosti a uvážlivé zchytralosti mého pána –, ale doktorka má sklon nechávat židle, stoličky a posuvné schůdky na místech, kudy se chodí, a tak jsem musel po hmatu dojít až k plamínku svíčky, který jediný svědčil o její přítomnosti. Byla tam usazená za stolem, před oknem zataženým těžkým závěsem. Seděla na své židli vzpřímeně, protahovala si záda a mnula oči. Jako pěst silný a jako předloktí dlouhý foliant jejího deníku ležel na stole před ní. Ta mohutná kniha byla zavřená a zamčená, ale i v té jeskynní tmě jsem si povšiml, že se řetěz na zámku houpá sem a tam. V kalamári stálo pero, víčko bylo ještě odšroubované. Doktorka zazívala a upravila si na krku tenký řetízek, na němž má zavěšený klíč od deníku.

Z mých mnoha předchozích hlášení můj pán ví, že doktorka dle mého soudu píše o svých zážitcích v Haspidu pro lid své drezenské vlasti.

Doktorka si patrně přeje, aby se její spisování uchovalo v tajnosti. Někdy ovšem zapomene, že jsem v místnosti, obvykle když mi uloží vyhledat nějakou zmínku v jedné z mnoha knih své skvěle vybavené knihovny a já se tiše zaberu do práce. Z toho mála, co se mi při těchto příležitostech povedlo zahlédnout, jsem zjistil, že svůj deník nepíše vždy haspidsky nebo imperiálsky – ačkoliv se v něm najdou pasáže v obou jazycích –, ale někdy zkrátka užívá abecedu, kterou jsem nikde předtím neviděl.

Jak soudím, můj pán pomýšlel na to, že by mohl podniknout příslušné kroky a ověřit si u jiných Drezeňanů, zdali v takových případech píše drezensky, a proto se při každé příležitosti pokouším vštípit si do paměti z jejího deníku co možná nejvíc. Tentokrát jsem ovšem nemohl ani nahlédnout do stránek, na nichž jistě pracovala.

Stále si přeji prokázat v tomto ohledu svému pánovi lepší služby a znovu předkládám k úvaze skromný návrh: kdyby deník na chvíli zmizel, mohl by ho zručný zámečník bez poškození otevřít, pořídila by se lepší kopie jejích tajných zápisků a věc by byla vyřízena. To by se dalo snadno provést, když je doktorka na pochůzce v jiném křídle paláce, nebo ještě lépe ve městě, anebo když se oddává jedné ze svých hojných a obvykle i dlouhých koupelí. (Za jedné takové jsem svému pánovi opatřil z lékařské kabely jeden skalpel, jenž byl touto dobou pánovi už jistě doručen. Dodávám, že jsem tak učinil těsně po návštěvě chudinské nemocnice, takže podezření padne na někoho z jejího personálu.) V tomto ohledu se ovšem přirozeně skláním před lepším úsudkem svého pána.

Doktorka se na mě zamračila. „Ty se třešš“, povšimla si. A také že jsem se třásl, neboť náhlý příchod mučitelova pochopa byl nepopíratelně znepokojující. Léčitelka se zadívala přes mě ke dveřím do ordinace, jež jsem nechal otevřené, aby nás Unúre slyšel a třeba i byl odrazen od případné neplechy. „Kdo je to?“ zeptala se.

„Kdo je co?“ opáčil jsem a sledoval, jak zavírá víčko od kalamáře.

„Slyšela jsem někoho kašlat.“

„Á, to je vyšetřovatelův pohůnek Unúre. Přišel si pro vás.“

„A jít mám kam?“

„Do tajného sklepení. Poslal pro vás mistr Nolieti.“

Mlčky se na mne chvilku dívala. „Vrchní mučitel,“ pronesla vyrovnaně a přikývla. „Mám se začít bát, Oelfe?“ nadhodila a rukou se opřela o tlustý kožený obal deníku, jako by ho chtěla ochránit, nebo sama získat ochranu.

„Ale ne,“ ujistil jsem ji. „Máte si přinést svou kabelu. A léky.“ Otočil jsem se k ordinaci, do níž dopadalo světlo z obývacího pokoje. Odtamtud se ozvalo zakašlání, zakašlání onoho druhu, kterým chceme obvykle někomu připomenout, že netrpělivě čekáme. „Domnívám se, že je to naléhavé,“ zašeptal jsem.

„Hmm... Myslíš, že vrchní mučitel Nolieti chytil rýmu?“ optala se doktorka, zvedla se ze židle a oblékla si dlouhý kabátek, který jí předtím visel přes opěradlo.

Pomohl jsem jí do toho černého kabátu. „Ne, paní, myslím, že nejspíš někoho vyslýchal právem útrpným a tomu se... ehm, udělalo špatně.“

„Aha,“ řekla, nacpala nohy do dlouhých bot a pak se narovнала. Zase jednou mě oslnila svým zevnějškem, ale to se mi stává často. Na ženu je vysoká, ačkoliv ne nějak výjimečně, a má i nezvykle široká ramena, přestože jsem viděl mnoho prodavaček ryb a rybářek, které vypadají mnohem silnější. Ne, jestli je na ní něco skutečně osobitého, pak je to její držení těla a způsob vystupování.

Po jedné z jejích četných koupelí mi bylo dopřáno pár letmých mučivých pohledů na její tělo v tenkém kombiné, jak se světlem za zády v obláčku voňavé, neparfémované páry prochází z jedné místnosti do druhé a rukama si upravuje ručník kolem dlouhých mokrých rusých vlasů, ale viděl jsem ji rovněž při velkolepých dvorských ceremoniích, kde na sobě měla slavnostní róbu a tančila tak lehce a vybraně – a se stejně cudným výrazem – jako jakákoliv dvorní dáma s drahým soukromým učitelem, a bez mučení se přiznám, že mě ve fyzickém slova smyslu přitahuje tak, jako by i jiné (mladíky i starce) přitahovala každá zdravá žena jejích kvalit a půvabů. A přece je v jejích způsobech něco, co mě – a mám takové podezření, že i většinu ostatních mužů – odrazuje, a dokonce mi trochu nahání hrůzu. Snad to je její neskromnou otevřeností, k níž se řadí podezření, že i když slovy bezvýhradně uznává životní realitu, která si vynucuje všeobecně přijímané a přirozené výsadní postavení mužů, činí tak s neomluvitelným humorem a rozčiluje nás svou shovívavostí.

Doktorka se naklonila přes stůl, odhrnula závěs a otevřela okno předvečerní záři Seigenu. V té mdlé záplavě světla jsem si povšiml talířku sucharů se sýrem na rohu stolu, naproti deníku. Na talíři ležela i její stará otlučená dýka, jejíž tupé ostří se lesklo mastnotou.

Sebrala ten nůž a olízla ho, mlaskla, ještě jednou ho utřela a zasunula si ho do svrchní části pravé boty. „Tak pojď,“ vyzvala mne, „nesmíme nechat vrchního mučitele čekat.“

„Je tohle skutečně nutné?“ zeptala se doktorka při pohledu na pásku přes oči ve špinavých pazourech Nolietihopacholka. Přes špinavou košili a volné umaštěné kalhoty nosil dlouhou řeznickou zástěru ze zakrvácené kůže a tu černou pásku vytáhl z hluboké kapsy v ní.

Unúre se zakřenil a vystavil tak na odiv směšku zkažených obarvených zubů a mezer, kde zuby být měly, ale nebyly. Doktorka se otrásla. Její vlastní zuby byly tak rovné, že když jsem je viděl poprvé, přirozeně jsem je pokládal za zvláště povedenou falešnou protězu.

„Máme to nařízený,“ mumlal Unúre s pohledem upřeným na lékařčinu hrud'. Raději si přes košili přetáhla kabát a zapnula ho. „Ste cizinka,“ vysvětloval.

Doktorka se na mě podívala a vzdychla.

„Cizinka,“ zvedl jsem na Unúreho hlas, „která má takřka denně ve svých rukou králův život.“

„Co je mi do toho,“ krčil rameny ten chlapík. Popotáhl, málem si páskou utřel nos, ale při pohledu na lékařčin obličej si to rozmyslel a místo toho si znovu posloužil rukávem. „Takový sou rozkazy. A máme hodit kostrou,“ připomněl nám a zabodl pohled do dveří.

Stáli jsme u vchodu do nižších podlaží paláce. Chodba za námi vedla z málo používaného průchodu za kuchyněmi a vinnými sklepy v západním křídle. Byla už docela tma. Úzký kruhový světlík na nás a na vysoké zrezivělé kovové dveře vrhal matné, břidlicově modré odlesky světla a dál v chodbě tlumeně plápolalo pár svící.

„Tak dobře,“ podvolila se doktorka. Naklonila se trošku a předstírala, že si Unúreho pásku bedlivě prohlíží. „Ale tohle si nevezmu a ty mi to zavazovat nebudeš.“ Obrátila se ke mně a z kapsy pláště vytáhla čistý kapesník. „Tady,“ ukázala mi.

„Ale –“ ozval se Unúre, pak sebou však strachy škubl – to někde hluboko za oprýskávajícími dveřmi zazněl zvon. Otočil se a s kletbou na rtech si zase nacpal pásku do zástěry.

Uvázal jsem své doktorce navoněný kapesníček přes oči a Unúre zatím otevřel dveře. V jedné ruce jsem měl doktorčinu kabelu a druhou jsem ji vedl do chodby za dveřmi a po mnoha točitých schodech a dalšími dveřmi a průchody až do tajného sklepení, kde na ni čekal mistr Nolieti. Napůl cesty se odněkud před námi znovu rozezněl zvon a já ucítil, jak sebou lékařka trhla a jak jí zvlhla ruka. Přiznávám, že i já jsem měl nervy dost rozjitřené.

Vešli jsme do tajné komnaty nízkým vchodem, před kterým jsme se všichni museli přikřčit. (Dal jsem doktorce ruku na hlavu, aby se sehnula. Vlasy měla jemné a hladké.) Ta místnost po něčem ostře a nezdravě páchla a taky tu bylo cítit spálené maso. Zápach se mi tlačil do chřípí a dolů do plic a srdce mi tlouklo jako splašené.

Vysoká, široká prostora byla osvětlená různorodou směsicí starodávných olejových lampiček, jež vrhaly mdlou modrozelenou záři na sbírku kádí, beček, stolů, nástrojů a nádob (některých ve tvaru lidského těla), které jsem skutečně neměl zájem nějak blíže zkoumat, jež však přitahovaly moje doširoka otevřené oči, tak jako dvě slunce přitahují květiny. Další světlo vycházelo z vysokého železného koše na uhlíky umístěného pod válcovitým komínem. Sám koš stál vedle křesla z kovových obručí, do nichž byl zcela uzavřen bledý vyzábělý nahý muž, evidentně v bezvědomí. Celá kostra tohoto křesla byla upevněna ve vnější otočné kolébce, takže to vypadalo, jako by ten chlap byl zachycen při kotoulu vpřed, celý nad zemí až na kolena, o která se opíral. Zada měl rovnoběžná s mřížkou širokého světlíku nad sebou.

Vrchní mučitel Nolieti stál mezi tímto vynálezem a širokým pracovním stolem, na němž se vršily nejrůznější misky, nádoby a sbírka nástrojů, které si nejspíš povypůjčoval od kameníků, tesařů, řezníků a chirurgů. Nolieti potřásl svou širokou zjizvenou šedivou hlavou. Hrubé šlachovité ruce měl položené v bok a zuřivým pohledem častoval zubožené tělo uvězněného muže. Pod železnou konstrukcí obepínající toho nešťastníka ležela široká čtvercová mísa z kamene s dírou pro odtok v jednom rohu. Mísa byla celá pocákaná tmavou kapalinou připomínající krev. Ty protáhlé bílé kousky ve tmě mohly být zuby.

„Ste si kurva dali na čas,“ odplivl si a nejdřív si změřil mě, pak doktorku a nakonec Unúra. (Povšiml jsem si, že ten pro lepší dojem teatrálně skládá černou pásku, kterou měl nakázáno použít, když už si doktorka nacpala svůj kapesník do kapsy.)

„To je moje vina,“ oznámila mu doktorka věcně, obešla Nolietiho a sklonila se nad věžňovým zadkem. Zašklebila se, pokrčila nos, pak přešla ke straně toho aparátu a jednou rukou na obruči židli za velkého vrzání a skřípotu narovнала, až se muž octl v mnohem konvenčnější pozici pro sezení. Ten člověk byl v příšerném stavu. Tvář měl šedou, kůži místy spálenou, čelist prolomenou dovnitř. Pod oběma ušima mu uschly stružky krve. Lékařka prostrčila ruku mezi obručemi a pokusila se mu otevřít jedno oko. Slabě a děsivě zasténal. Ozvalo se praskavé nadechnutí, pak žalostně zaúpěl (znělo to jako výkřik z velké dálky), načež se ustálil na trhaném rytmickém bublání, které snad mělo být dýcháním. Doktorka se naklonila k jeho tváři a já zaslechl, jak zalapala po dechu.

Nolieti si odfrkl. „Nehledáte tohle?“ zeptal se doktorky a zamával na ni mističkou.

Lékařka misce sotva věnovala pohled, zato se na mučitele chabě usmála. Převrátila železné křeslo do jeho předchozí pozice a přešla dozadu, aby se podívala na zadek uvězněného. Vytáhla z něj pár krvinek nasáklých hadrů a znovu se ušklíbla. Poděkoval jsem bohům, že je směrem ode mě, a modlil jsem se, aby se doktorka obešla bez mé pomoci, ať už bude dělat cokoli.

„V čem je problém?“ zeptala se doktorka Nolietiho, kterého to na chvílku vyvedlo z míry.

„Nó,“ protáhl vrchní mučitel po chvíli, „přece mu furt z prdele teče krev, ne?“

Lékařka přikývla. „Museli jste nechat ty svoje pohrabáče vychladnout,“ konstatovala věcně. Pak si klekla, otevřela kabelu a postavila ji vedle kamenné misky na krev.

Nolieti přešel doktorce po bok a naklonil se nad ní. „Jak se to stalo, to ti kurva může bejt ukradený, ženská,“ pošeptal jí do ucha. „Ty seš tady vod toho, abys toho sráče dala do rychtyku a my z něho zase mohli vyždímat, co král potřebuje vědět.“

„A ví o tom král?“ opáčila lékařka a pohlédla na něj očima, v nichž se zračil jen nevinný zájem. „Nařídil tohle? Ví vůbec o existenci tohoto nešťastníka? Nebo se jenom velitel stráží Adlain domníval, že by království padlo, kdyby tenhle chudák netrpěl?“

Nolieti se narovnal. „Do toho ti je hovno,“ odpověděl podrážděně. „Ty se dej do práce, a až budeš hotová, tak vocuď vypadni.“ Znovu se k ní sklonil a rty jí málem přitiskl až na ucho. „A moc mi tady nemektej vo králi nebo veliteli stráží. Tady dóle sem král já a já teď říkám, že by sis měla hledět svého a nekafrat mi do máho.“

„Jenže mně do toho něco je,“ namítla doktorka a vůbec nevzala na vědomí tu hrozivou horu masa nad sebou. „Když se dozvím, co se mu stalo a jak, budu ho pak moci lépe ošetřit.“

„Jó, to bych ti moh vokázat, mastičkářko,“ mrkl na svého holomka. „A pro milostslechny tady máme speciální povyražení, že jo, Unúre?“

„Nevím jak vy, ale já na flirtování čas nemám,“ odsekla doktorka s mrazivým úsměvem. „Mně úplně postačí, když se dozvím, co jste udělal tomu ubožákovi.“

Z Nolietiho očí byly najednou jen šterbinky. Narovnal se a z koše vytáhl v oblaku jisker pohrabáč. Měl dožluta rozžhavenou špičku širokou jako malý rýč. „Naposled sme ho vobdělávali tímhle,“ zahihňal se Nolieti a jeho tvář zalila tlumená žlutooranžová zář.

Lékařka se podívala nejdřív na pohrabáč a pak na mučitele. Dřepla si a dotkla se čehosi na věžňových hýždích.

„Krvácel hodně?“ chtěla vědět.

„Jako dyž muskej chčije,“ mrkl vrchní mučitel zase na svého pacholka. Unúre spěšně přikývl a zasmál se.

„Tak to bychom to měli nechat uvnitř,“ zamumlala lékařka a zvedla se. „Je skvělé, že vás práce tak baví, Nolieti,“ obrátila se na něj. „Ale tohohle jste myslím zabil.“

„Ty seš doktorka, tak ho vykurýruj!“ zuřil Nolieti a ukročil zpátky k ní s oranžovočerveným pohrabáčem v ruce. Nemyslím si, že chtěl doktorce hrozit, ale já si povšiml, jak jí pravá ruka začala klouzat k jezdecké botě, kde měla zastrčenou starou dýku.

Zadívala se na mučitele přes žhnoucí pohrabáč. „Dám mu něco, co by ho mohlo vzkřísit, ale je dost dobře možné, že od něj se už nic dalšího nedozvíte. A nemějte mi za zlé, jestli při tom umře.“

„No to teda budu,“ opáčil Nolieti tiše a vrazil pohrabáč zpátky do ohně, až na dlaždice dopadlo pár oharků. „Dej si sakra bacha, ať tu nezhebne, ženská. A chraň tě Nebesa, jesli už nepromluví, protože jinak se král dozví, jak si byla levá.“

„Král se o tom bezpochyby dozví tak jako tak,“ odtušila doktorka a usmála se na mne. Nervózně jsem jí úsměv opětoval. „A velitel stráží Adlain také,“ dodala, „možná ode mě.“ Znovu muže v křesle uvedla do normální pozice, otevřela ampuli v tašce a dřevěnou špachtlí jí oťřela okraje. Pak otevřela tu krvavou kaši, která kdysi bývala věžňovými ústy, a nanesla něco masti na jeho dásně. Znovu zasténal.

Doktorka ho chvíli sledovala a pak přešla ke koši a hodila špachtli do něj. Dřevo se vzňalo a zapraskalo. Podívala se na své ruce a pak na Nolietiho. „Našla by se tady dole nějaká voda? Myslím čistá voda.“

Vrchní mučitel kývl na Unúra, ten na chvíli zmizel do stínů a pak přinesl lavor, v němž si lékařka umyla ruce. Zrovna si je utírala do kapesníčku, který předtím posloužil jako páska, když ze sebe muž v té kleci vydal příšerný zmučený výkřik, chvíli sebou divoce mrskal, pak zničehonic ztuhl a nakonec úplně zplihl. Doktorka přešla k němu a chtěla mu položit ruku na krk, ale to už ji odstrčil Nolieti, který sám zlostně zařičel. Sáhl pod obruče a nahmatl krkavici, což je – jak mě doktorka poučila – nejlepší bod, kde si můžeme ověřit tlukot lidského srdce.

Vrchní mučitel se třásl a na tváři jeho pacholka byly jasně znát obavy a hrůza. Lékařce z tváře vyzařovalo pohrdlivé pobavení. Pak se Nolieti vztekle otočil na podpatku a prudce na ni ukázal. „Ty!“ sykl na ni. „Tys ho zabila. Nechtělaš, aby přežil!“

Doktorka vypadala lhostejně a dál si otírala ruce. (Arci mně připadalo, že už jsou dávno suché a třesou se jí.) „Přisahala jsem zachraňovat životy, Nolieti, ne je brát,“ argumentovala rozumně. „To nechávám na jiných.“

„Co je tohle zač?“ zeptal se vrchní mučitel, rychle si klekl ke kabele a vypáčil ji. Vytáhl ven otevřenou ampuli, z níž před chvílí vzala masť, a vrazil ji doktorce do tváře. „Tohle. Co to je?“

„Povzbuzující prostředek,“ vysvětlila, zajela prstem do ampule a ve světle z koše mu na špičce prstu ukázala malou lesknoucí se kapičku jemného hnědého gelu. „Chcete ochutnat?“ Napřáhla prst k Nolietihu ústům.

Vrchní mučitel ji chňapl za ruku a zkroutil ji k doktorčiným vlastním rtům. „Ne, ty to volíšni. Udělej si to samý jako von.“

Lékařka setřásla Nolietihu ruku, klidně si prst vložila do pusy a rozetřela si tu hnědou pastu po horní dásni. „Chutná hořkosladce,“ vykládala stejným tónem, jakým mě poučuje. „Působí tak dva až tři údery zvonu a obvykle se nedostavují žádné vedlejší účinky, ačkoliv u vážně oslabeného člověka a při šoku můžeme očekávat záchvaty a ani smrt není úplně vyloučena.“ Olízla prst. „Zvláště děti pak trpí silnými vedlejšími účinky, aniž by na ně přitom mělo stimulans větší vliv, a proto se jim nikdy nepředepisuje. Gel se vyrábí z bobulí dvouleté byliny rostoucí na izolovaných poloostrovech na nejsevernějších výspách Drezenu. Je velmi vzácný a obvykle se aplikuje jako roztok, v kteréžto formě je také nejstabilnější a vydrží nejdéle. Sama jsem ho několikrát dala králi a on ho považuje za jednu z mých účinnějších receptur. Už mi ho moc nezbyvá a já osobně bych jím neplýtvala na lidi, kteří tak jako tak zemřou, či na sebe, ale vy jste mě skutečně tlačil do kouta. Králi to jistě nebude vadit.“ (Musím poznamenat, pane, že pokud vím, doktorka nikdy tuto masť, již má několik sklenic, nepoužila při ošetřování krále, a pochybuji, zdali ji vůbec kdy nějakému pacientovi předepsala.) Lékařka zavřela ústa a já si povšiml, jak si jazykem přejíždí přes horní dásně. Pak se usmála. „Vážně si nedáte ani trochu?“

Nolieti chvíli nic neříkal, jen jeho široká snědá tvář sebou cukala, jako by si žvýkal vlastní jazyk.

„Vykvedlej tu drezenskou čarodějnici vocaď,“ nařídil nakonec Unúrovi a odkráčel rozdmýchat nožní měchy pod košem na žhavé uhlí. Pánvička zasyčela, žlutě zažhnula a vyslala roj jisker do komína zčernalého sazemi. „A pak šoupni tohodle parchanta do kyselinový lázně,“ vyštěkl.

Šlapal na měch pravidelnými, ráznými pohyby, ale když jsme se dostali až ke dveřím, zavolal: „Doktorko?“

To už Unúre otevřel dveře a vylovil ze zástěry pásku přes oči. Lékařka se obrátila: „Ano, pane vrchní mučitel?“

S úsměvem se k nám otočil a při tom dál žhavl uhlíky na pánvičce. „Eště se tu uvidíme, Drezenko,“ varoval ji tiše. Ve světle žhavých oharků se mu v očích zajiskřilo. „A příště už nebudeš moct vodkráčet.“

Doktorka se mu hodnou chvíli dívala do očí, ale nakonec pohled odvrátila a pokrčila rameny. „Anebo vy skončíte v mé ordinaci,“ opáčila a vzhlédla. „A můžu vás ujistit, že se vám dostane té nejlepší péče.“

Vrchní mučitel se od ní odvrátil, odplivl si do koše, a zatímco nás jeho pacholek Unúre vyváděl nízkými dveřmi, ani na chvíli nepřestal šlapat na měch a vdechovat život do tohoto nástroje smrti.

Za dvě stě srdečních tepů jsme u vysokých železných dveří, které vedly do zbytku paláce, již narazili na králova komorníka.

„Zase mě chytla záda, Vosillo,“ postěžoval si král a překulil se na široké posteli s baldachýnem na břicho, zatímco Vosilla nejdřív vyhrnula sobě rukávy a pak králi vršek blůzy a dlouhé košile. Nacházeli jsme se v hlavní ložnici soukromých komnat krále Quience, poblíž nejvnitřnějšího nádvoří zimního paláce Efernze v Haspide, hlavním městě Haspidu.

Přiznávám, že do tohoto pokoje jsem zavítal tak častokrát a pracoval tu tak pravidelně, až mám někdy sklon zapomínat, jakou ctí je mi být při tom. Ovšem když se zastavím a uvážím to, pomyslím si: Bohové, já, sirotek z bezectné rodiny, tu jsem v přítomnosti našeho milovaného krále! A pravidelně a důvěrně!

V takových chvílích vám, pane, z hloubi duše a ze všech svých sil děkuji, neboť vím, že jedině díky vaší laskavosti, moudrosti a soucitu mohu zastávat tak vysoce postavené místo a byl jsem pověřen tak důležitým posláním. Buďte si jist, že se vynasnažím zasloužit si vaši důvěru a tento úkol splním.

Králov komoří Wiester nás vpustil do králových komnat. „Bude to vše, pane?“ zeptal se, poklonil se a nahrbil, jak mu jenom jeho nakynutá postava dovolila.

„Ano, to je prozatím vše. Můžeš jít.“

Vosilla seděla na straně králov postele a hnětla mu ramena a záda svými silnými a schopnými prsty. Držel jsem jí malou lahvičku pronikavě vonícího mazání, do nějž si tu a tam omočila prsty, dlaněmi je roztírala přes celá jeho široká chlupatá záda a vtírala do králov světle zlaté kůže.

Jak jsem tam seděl s Vosillinou lékařskou kabelou otevřenou u boku, povšiml jsem si, že ampule s hnědým gelem, kterým ošetřila toho nebožáka v tajném sklepení, pořád ještě leží otevřená v jedné z důmyslně navržených vnitřních kapes. Málem jsem do ní strčil prst, ale doktorka ten pohyb zahlédla, rychle mě chytla za ruku a pošeptala: „To bych na tvém místě nedělala, Oelfe. Zašroubuj to víčko, ano?“

„Co to bylo, Vosillo?“ zeptal se král.

„Nic, sire,“ opáčila lékařka, znovu položila ruce na královská záda a opřela se do nich.

„Au,“ protestoval král.

„Je to z valné části jen svalové napětí,“ komentovala doktorka tiše a pohodila hlavou, aby se jí prameny vlasů přelily z obličeje přes rameno na záda.

„Můj královský otec v životě nemusel tolik trpět,“ stěžoval si král nevrle do zlatě vyšíváných polštářů a hlas mu díky váze a tloušťce látky s peřím zněl hlouběji než obvykle.

Lékařka po mně střelila úsměvem. „Ale ale, sire,“ dobírala si ho, „chcete tím říct, že váš otec nikdy nemusel snášet mou neohrabanou péči?“

„Ne,“ zasténal král. „Dobře víš, jak jsem to myslel. Tahle záda. Jeho záda nikdy nebolela. A na rozdíl ode mě ho nechytala křeč v noze, hlava mu netřeštila bolestí a netrápila ho zácpa ani žádná jiná bolest.“ Na chvíli zmlkl a nechal ji mačkat a tisknout mu kůži. „Otec nikdy nemusel trpět. V životě –“

„– nebyl jedinkrát nemocný,“ přidala se lékařka ke královu refrénu.

Král se rozesmál. Doktorka se znovu usmála na mě. Držel jsem nádobku s mastí a v tom okamžiku jsem byl nevýslovně šťastný, dokud král nevzdychl a neřekl: „Á, takové sladké mučení, Vosillo.“

Načež mu doktorka na chvíli přestala kolébavým pohybem hníst záda a přes tvář jí přeběhl trpký, dokonce pohrdavý výraz.

2. TĚLESNÝ STRÁŽCE

Toto je příběh člověka známého jako DeWar, který byl v letech 1218 až 1221 císařského kalendáře hlavním tělesným strážcem generála UrLeyna, Nejvyššího protektora Tassasenského protektorátu. Valná část této historie se odehrává ve Vorifyrském paláci v Croughu, starobylém hlavním městě Tassasenu, onoho osudového roku 1221.

Budu tento příběh vyprávět po způsobu jeritických bajkářů, tedy ve formě Uzavřené kroniky, v níž – pokud čtenář přikládá takovým informacím nějakou hodnotu – musí uhodnout totožnost vypravěče. K tomu mne vedla jediná pohnutka, a sice dát čtenáři na vybranou, zdali uvěří či neuvěří mému vyličení tehdejších událostí – jež jsou v hrubých obrysech samozřejmě dobře známé, ba neblaze proslulé po celém civilizovaném světě – čistě na základě toho, zda mu zní věrohodně, bez předsudků k osobě pisatele, jež by mu mohly zabránit v uchopení pravdy, kterou tu chci nastínit.

A už je načase, aby pravda konečně vyšla najevo. Myslím, že se mi dostala do rukou všechna líčení toho, co se v té rozhodující době v Tassasenu odehrálo, a největší rozdíl mezi těmito podáními spočívá v míře toho, jak otřesně se odchyľují od toho, k čemu tam opravdu došlo. Zvláště jedna verze, či spíše karikatura, mě utvrdila v rozhodnutí vyjít s pravdou ven. Měla formu divadelní hry, ostentativně vyprávěla můj příběh, a přece byl její konec zcela přestřelený. Ale stačí, aby čtenář uvěřil, že jsem, kdo jsem, a jeho nesmyslnost se zjeví v celé své nahotě.

Tvrdím, že tohle je DeWarův příběh, a přece otevřeně doznávám, že není celý. Je to jenom část a nejspíš jen malá část, která se odehrála v rozmezí pouhých několika let. DeWar měl svou minulost, ale historie nám za její oponu takřka nedává nahlédnout.

Zde tedy máte pravdu v mém podání – co se nepříhodilo mně osobně, to mi vyprávěli lidé, kteří se těší mé důvěře.

Z vlastní zkušenosti vím, že pravda je pro každého jiná. Tak jako žádní dva lidé na světě nevidí duhu na přesně tomtéž místě – a přece ji oba bezpochyby vidí, zatímco člověk zdánlivě přímo pod ní ji ani nezahledne –, tak i pravda závisí na tom, kde jeden stojí a kam právě hledí.

Čtenář přirozeně může nesouhlasit i s tímto mým názorem a budiž mu v tom přáno.

„DeWare? Jsi to ty?“ Nejvyšší protektor, první generál a velkoedil Tassasenského protektorátu generál UrLeyn si zaclonil oči před září z vějířovitého vitrážového okna, která dopadala na gagátovou podlahu. Bylo kolem poledne a jak Xamis, tak Seigen prudce žhnuly na bezmračné obloze.

„Pane,“ ozval se DeWar a vystoupil ze stínu na kraji místnosti, kde se ve velké dřevěné mřížce přechovávaly mapy. Poklonil se protektorovi a položil mapu na stůl před něj. „Myslím, že právě tahle mapa by se vám mohla hodit.“

DeWar: vysoký svalnatý muž na prahu středního věku, s černými vlasy, černým obočím, snědou kůží a s hlubokými přivřenými očima a ostražitým, přemýšlivým pohledem, který se dobře hodil k jeho profesi, již jednou popsal jako „vraždění vrahů“. Vypadal uvolněně, a zároveň napjatě, jako zvíře neustále připravené zaútočit, a přece s to zůstat ve své stočené poloze tak dlouho, dokud kořist neodhodí opatrnost a nepřiblíží se na vhodnou vzdálenost.

Tak jako vždy byl v černém. Jeho vysoké boty, punčochy, blůza a krátký kabátec byly tmavé jako noc o zatmění sluncí. Od pasu se mu po pravém boku v pochvě houpal meč s úzkou čepelí, po levici měl dlouhou dýku.

„Ty teď mým generálům nosíš mapy, DeWare?“ zeptal se pobaveně UrLeyn. Tassasenský generalissimus, člověk bez původu, který velel šlechticům, byl relativně malý muž, jenž ovšem silou své energické, hektické osobnosti dokázal takřka všechny přesvědčit, že nejsou o nic větší než on. Hnědé vlasy mu už řídly a prokvétaly stříbrem, ale oči měl stále jasné. Lidé jeho pohled obvykle charakterizovali jako „pronikavý“. Měl na sobě kalhoty a dlouhý plášť, který se právě díky němu dostal mezi jeho generalitou a velkou částí tassasenských kupců do módy.

„Když mě můj generál posílá pryč, pak ano, pane,“ odpověděl DeWar. „Snažím se pomoci, jak jen to jde. A takové činnosti mi pomáhají nezaobírat se riziky, kterým se můj pán může vystavovat, když mne od sebe odhání.“ DeWar hodil mapu na stůl, kde se sama rozvinula.

„Hranice... Ladenscion,“ vydechl UrLeyn, poklepal na měkký povrch staré mapy a rošťácky se na DeWara usmál. „Můj milý DeWare, největší nebezpečí, kterému se při takových příležitostech vystavuji, je nějaká ošklivá nemoc od nového přírůstku do harému, nebo možná facka od upejpavější konkubíny, když jí navrhnou něco příliš sprostého.“ Generál se zazubil a povytáhl si pásek nad své pomenší bříško. „Nebo poškrábaná záda či kousanec do ucha, když mám štěstí, co?“

„Generál nás mladší muže zahanbuje v mnoha ohledech,“ zamumlal DeWar a uhladil pergamenovou mapu. „Ale už se párkrát stalo, že atentátníci projeví pro soukromí velkého státníka v harému menší pochopení než řekneme jeho osobní strážce.“

„Atentátník, který je odhodlaný riskovat hněv mých drahých konkubín, by si skoro zasloužil uspět,“ potáhl si UrLeyn za krátký šedý knírek a v očích mu zajiskřilo. „Nebesa vědí, že svou náklonnost někdy projevují dost drsně.“ Natáhl se a poklepal mladšímu muži sevřenou pěstí na loket. „Co ty na to?“

„Zajisté, pane. Přece jen se však domnívám, že by generál –“

„Á! Zbytek tlupy,“ zatleskal UrLeyn rukama, když se dvoukřídlé dveře na konci síně otevřely a dovnitř vešla celá skupinka mužů – všichni oblečení víceméně stejně jako generál – obklopená houfem pobočníků ve vojenských uniformách, tajemníků v redingotech a nejružnějších dalších pomocníků. „JetAmidus!“ zvolal protektor, vyšel vstříc hromotlukovi se zarostlou tváří, potřásl si s ním rukou a poplácal ho po zádech. Jménem pozdravil všechny ostatní urozené generály a potom zahlédl svého bratra. „RuLeuin! Ty ses už vrátil z Vržených ostrovů! Všechno v pořádku?“ Objal toho vyššího a udělanějšího muže, ten s úsměvem pokývl a řekl: „Ano, pane.“ Pak protektor spatřil svého syna, shýbl se a vzal ho do náručí. „A Lattens! Můj nejmilejší klouček! Už ti skončilo vyučování?“

„Ano, tati!“ zazářil hoch. Oblečený byl jako malý voják a v ruce třímal dřevěný meč.

„Tak dobře! Můžeš nám přijít poradit, jak naložit s těmi našimi odbojnými barony v pohraničí.“

„Ale jen na chvíli, bratře,“ poznamenal RuLeuin. „Tohle je taková odměna. Jeho vychovatel ho chce mít zpátky po úderu zvonu.“

„Dost času na to, aby Lattens zásadním způsobem změnil naše plány,“ opáčil UrLeyn a posadil dítě na stůl s mapou.

Tajemníci a písaři se snaživě rozeběhli k velké dřevěné mřížce s mapami na jedné stěně a strkali se o to, kdo bude první. „Neobtěžujte se,“ křikl na ně generál. „Mapa už je tady,“ zavolal a jeho bratr a ostatní generálové se nakupili kolem velkého stolu. „Někdo už ji...“ začal generál, rozhlédl se po DeWarovi, pak potřásl hlavou a vrátil se k mapě.

Jeho osobní strážce stál ale za ním, zakryt před protektorovými zraky hloučkem vyšších mužů shromážděných kolem něj, nikdy však ne dále než na délku meče. Ruce měl nenuceně zkřížené, dlaně mu spočívaly na jílcích těch zjevnějších zbraní a oči mu tékaly po celém houfu, ale on sám byl nenápadný, takřka neviditelný.

„Za dávných a dávných časů žil velký císař, který budil hrůzu v celém tehdy známém světě, tedy až na vnější pustiny, o které se žádný rozumný člověk nestaral a kde žili jen divoši. Císař neměl sobě rovného ani žádné soky. Jeho vlastní říše se rozpínala po větší části světa a všichni králové zbytku světa se před ním skláněli a odváděli mu štědrý tribut. Jeho moc byla absolutní a on se nebál ničeho než smrti, která si nakonec přijde pro všechny smrtelníky, dokonce i pro císaře.“

I rozhodl se císař ošálit Zubatou tím, že nechá postavit palác tak velkolepý, skvělý, tak uhrančivě opulentní, že smrt sama – jež si podle dobových pověstí přicházela pro lidi královského původu v podobě velkého ptáka ohniváka, kterého vidí pouze umírající – neodolá nutkání zůstat a usídlit se v té úžasné, monumentální stavbě a nikdy už se nevrátí do nebeských výšek s císařem sevřeným v ohnivých pařátech.

A tak tedy kázal císař vystavět poblíž svého hlavního města na ostrově ve středu velkého okrouhlého jezera na pomezí nížin a oceánu nebetyčný palác. Palác dostal tvar mohutné kuželovité věže o půl stu poschodích. Byl napěchovaný veškerým představitelným přepychovým zbožím a poklady, které mohlo císařství a další království vydat, a ty bezpečně spočívaly hluboko pod povrchem, kde je obyčejní zloději nenajdou, ale kde je uvidí ohnivák, až si pro císaře přijde.

Rovněž tam byly umístěny magické sochy všech císařových favoritek, žen a souložnic a císaři ti nejsvětější ze svatých mužů zaručili, že po jeho smrti a přiletu ptáka ohniváka všechny obživnou.

Hlavním architektem tohoto paláce byl jistý Munnóš, jenž po celém světě proslul jako největší stavitel všech věků, a jen díky jeho nadání a vynalézavosti bylo možné tento grandiózní projekt realizovat. Proto také císař zahrnul Munnóše bohatstvím, přízní a konkubínami. Ale Munnóš byl o deset let mladší než císař, a čím byl císař starší a palác pomalu šel k dokončení, tím palčivěji se panovníkovi připomínalo, že až zemře a bude tam žít s ohnivákem a čarovnými živými sochami, mohl by Munnóš prozradit, či být přinucen prozradit, kde a jak se v paláci nacházejí ohromné skryše pokladů. Munnóš by dokonce mohl mít dost času postavit ještě větší palác pro příštího krále, který nastoupí na trůn a stane se císařem.

Při vědomí toho císař počkal, dokud nebylo velké mauzoleum prakticky hotové, pak Munnóše vlákal do nejspodnějšího podlaží té impozantní stavby, a zatímco architekt čekal na slíbené ‚velké překvapení‘, císařská garda zazdila celou část posledního poschodí i s ním.

Dvořané předali na císařův rozkaz architektově rodině zprávu, že stavitel zahynul, když na něj při inspekci budovy spadl velký kamenný kvádr, a rodina jeho skon hlasitě a procítěně oplakala.

Ovšem císař podcenil architektovu zchytralost a opatrnost, neboť ten už dlouho choval podezření, že by se přesně něco takového mohlo stát. A tak nechal postavit skrytou chodbu z nejspodnějších sklepů monumentálního paláce až

ven. Když Munnóšovi došlo, že se nechal zazdít, otevřel průchod do tajné chodby a vyšel až k povrchu. Tam počkal na noc a pod jejím pláštěm se odkradl k řemeslnickým člunům a přeplachtil kruhové jezero.

Když se vrátil ke své ženě, která se už považovala za vdovu, a dětem, které si myslely, že otce již nikdy nespatří, zprvu ho měli za ducha a strachy se od něj odtahovali. Nakonec se mu podařilo přesvědčit je, že je živý a že by ho měli doprovázet do vyhnanství za hranice císařství. Celé rodině se podařilo uprchnout do vzdáleného království, jehož král potřeboval velkého stavitele, aby dohlédl na stavbu opevnění proti divochům z pustin, a kde tohoto velikána architektury buďto neznali, nebo to kvůli hradbám a bezpečí království alespoň předstírali.

Leč císař se doslechl, že v odlehlém království pracuje geniální architekt, a když si poskládal nejružnější povídačky a hlášení dohromady, vzklíčilo v něm podezření, že tímto mistrovským stavitelem je vskutku Munnóš. Staříčkový císař, který ustavičně churavěl a jenž byl prakticky jednou nohou v hrobě, nařídil tajně otevřít nejspodnější podlaží velkého mauzolea. Munnóše tam přirozeně nenašli a tajná chodba byla odhalena.

Císař nařídil králi, aby poslal svého hlavního stavitele do císařského hlavního města. Král zpočátku odmítal a požadoval více času, neboť všechny hradby ještě nestály a barbaři z pustiny se ukázali jako mnohem houževnatější a organizovanější protivník, než se čekalo, ale císaři už smrt klepala na dveře a nedal jinak, a tak se král nakonec podvolil a s velkým zdráháním poslal Munnóše do hlavního města. Architektova rodina jeho odchod oplakala úplně stejně jako před mnoha a mnoha lety falešnou zprávu o tom, že byl zabit.

Císařův čas se natolik nachýlil, že takřka stále dlel v onom smrtivzdorném paláci, jež mu Munnóš postavil, a tam byl také Munnóš zaveden.

Když císař spatřil Munnóše a poznal v něm svého starého hlavního architekta, vykřikl: „Munnóši, ty zrádný Munnóši! Proč jsi opustil mne i svůj největší výtvor?“

„Protože jste mne v něm nechal zazdít a zemřít, můj císaři,“ odpověděl Munnóš.

„Ale jediným důvodem k tomu byla obava o bezpečí tvého císaře a o zachování tvého dobrého jména,“ tvrdil starý tyran Munnóšovi. „Měl jsi přijmout, co se stalo, a nechat svou rodinu, ať tě pokojně a jak se sluší a patří opláče. Místo toho jsi ji zavedl do daleké zaostalé země a postaral ses o to, aby teď tvého odchodu želeli podruhé.“

Když to císař vyřkl, Munnóš padl na kolena, rozplakal se a žebroň u císaře o milost. Císař k němu natáhl vyzáblou roztřesenou ruku, usmál se a dodal: „Ale tím se nemusíš zanášet, protože jsem vyslal své nejzdatnější vrahy, aby vyhledali tvou ženu, děti a vnoučata a zabili je všechny, ještě než se dozví o tvé hanbě a smrti.“

V tom okamžiku se Munnóš vrhl na císaře a pokusil se staříka zasáhnout do hrdla kamenickým majzlíkem, který až doposud ukrýval pod svým rouchem.

Ale ještě než úder dopadl, srazil Munnóše císařův vrchní tělesný strážce, který nikdy neopouštěl jeho bok. Muž, který býval nejvyšším císařským architektem, padl mrtev u císařových nohou, když ho strážcův meč jediným děsivým úderem připravil o hlavu.

Ale hlavního osobního strážce natolik zahanbilo, že se Munnóš dostal se zbraní tak blízko k císaři, a tak se zděsil nad krutým skutkem, jímž císař hodlal ztrestat nevinnou architektovu rodinu – a to byla pouhá kapka, kterou pohár přetekl, neboť byl celý život svědkem ukrutností starého despota –, že dvěma ráznými ranami svého mocného meče zabil císaře a pak sebe, než ho mohl kdokoli zastavit.

Císaři se tedy splnilo jeho přání a zemřel ve velkém palácovém mauzoleu, které si nechal zbudovat. Zdali se mu podařilo ošálit smrt, to nevíme, ale je to nepravděpodobné, neboť císařství se rozpadlo brzy po jeho smrti a ohromná hrobka, jejíž cena ochromila hospodářství celého císařství, byla během jednoho roku zcela vyrabována a rychle zchátrala. Dnes se využívá už jen jako šikovná zásobárna otesaného kamene pro město Haspide, které bylo za několik staletí založeno v Haspidském království na tomtéž ostrově obklopeném Kráterovým jezerem.“

„To je ale smutný příběh! Ale jak dopadla Munnóšova rodina?“ zeptala se lady Perrund. Paní Perrund bývala kdysi protektorovou první konkubínou, dodnes však zůstala ceněnou družkou generálovy domácnosti a protektor za ní ještě teď občas zavítal.

Tělesný strážce DeWar pokrčil rameny. „To nevíme. Císařství se rozpadlo, králové vytáhli do válek jeden proti druhému, barbaři vtrhli do země ze všech stran, z oblohy začal padat oheň a nastal temný věk, který trval celá staletí. Z doby před pádem menších království se dochovalo jen minimum historických detailů.“

„Ale můžeme doufat, že se vrazi doslechli o císařově smrti a rozkazy nevykonali, ne? Nebo že v chaosu po kolapsu císařství měli plné ruce práce spasit holý život. Nebylo by to pravděpodobné?“

DeWar se zadíval do očí paní Perrund a usmál se. „To je docela možné, mylady.“

„Dobrá,“ oddechla si, zkrřížila ruce přes sebe a uvelebila se zase nad herní deskou. „Tomu tedy budu raději věřit. A teď se zase můžeme pustit do hry. Mám dojem, že jsem na tahu.“

DeWar se při pohledu na to, jak si Perrund opřela jednu sevřenou pěstičku o ústa, musel usmát. Pod dlouhými plavými řasami jí pohled kmital sem a tam, občas se na chvíli zastavil nad jednotlivými figurkami a pak se zase hnál dál.

Měla na sobě jednoduché červené denní šaty pro výše postavené dvorní dámy, jeden z mála způsobů oblékání zděděných po monarchii, kterou protektor a jeho generálové svrhli ve válkách o nástupnictví. Mezi dvořany se mělo za to, že Perrundino vysoké postavení se zakládá spíš na předchozím vášnivém vztahu mezi ní a protektorem než na jejím věku. A ona si na pověsti nejoblíbenější konkubíny muže, který si ještě nevybral manželku, také pořád nesmírně zakládala.

Tak vysokého postavení se jí dostalo ještě z jednoho důvodu, a o něm vypovídala další stužka za zásluhy, rovněž červená – ta páska, která podpírala její ochablou levou paži.

Jak by vám na dvoře kdokoliv potvrdil, Perrund obětovala službě svému milovanému generálovi více než kterákoliv jiná jeho žena, když vrahovu meči nastavila svou končetinu a málem při tom přišla o život, neboť úder, který jí přetl svaly a šlachy a zlomil kost, rovněž zasáhl tepnu a ona tak málem vykrvácela, zatímco UrLeyna jeho strážní spěšně prostrkali tlačenicí a vrah byl přemožen a odzbrojen.

Zmrzačená ruka byla jedinou skvrnou na její krásě, byť dost hroznou. Jinak se svou vysokou postavou a plavými vlasy podobala princezně z pohádky a mladší ženy v harému, které ji vidávaly nahou v lázni, na její zlatohnědé pleti marně pátraly po zjevnějších známkách působení zubu času. Tvář měla širokou – příliš širokou, myslela si, a tak když nenosila diadém, pečlivě ji lemovala dlouhými blondatými vlasy, aby vypadala štíhlejší. Při veřejných příležitostech nosila ozdoby ve vlasech, které sloužily stejnému účelu. Nos měla útlý a rty na první pohled nevýrazné, dokud se neusmála, a ona se smála často.

Zorničky měla zlaté s modrými flíčky a její oči byly velké, upřímné a jakoby bezelstné. Když poslouchala příběhy o ukrutnostech a bolesti nebo když ji někdo urazil, dokázaly vypadat ublíženě, ale takové pohledy byly jako letní bouřka – brzy jim byl konec a místo nich nastoupil převládající střídmý jas. Život vychutnávala s takřka dětským potěšením a tento přístup se často odrážel jiskrou v jejích očích. Samozvaní odborníci přes tyto záležitosti tvrdili, že je jediný člověk na generálově dvoře, jenž se silou pohledu vyrovná samotnému protektorovi.

„Takže takhle,“ řekla klidně, posunula svou figurku do DeWarova území a pak se zase opřela. Zdravou rukou si masírovala tu ochablou, která poklidně a zcela nehybně spočívala v rudé pásce. DeWar si pomyslel, že vypadá jako ruka nezuživého dítěte, tak byla bledá a hubená a její kůže takřka průsvitná. Věděl, že ji tahle zmrzačená končetina ještě tři roky po zranění pobolívá a že si občas ani neuvědomuje, jak ji svou zdravou rukou hnete a hladíte, tak jako třeba teď. Všiml si toho, aniž by jí jedinkrát uhnul pohledem. Zabořila se teď do polštářů na gauči, jež byly stejně buclaté, červené a početné jako bobule na zimním keříku.

Seděli v komnatě pro hosty vnějšího harému, kam při zvláštních příležitostech mohli blízcí příbuzní konkubín někdy chodit na návštěvu. DeWar zase jednou čekal na UrLeyna, který tu trávil chvilku s párem nejčerstvějších mladičkých přírůstků. Protektorův osobní strážce dostal již předem jako jediný svolení pobývat v komnatě pro hosty, kdykoliv byl protektor v harému. Vyplývalo z toho, že DeWar byl UrLeynovi o něco blíže, než by generálovi při takových mezihrách bylo milé, a mnohem dále, než aby se DeWar mohl cítit klidný.

DeWar věděl, jaké vtipy o něm na dvoře kolují. Říkalo se, že jeho snem je být svému pánovi vždy a všude tak blízko, že by mu na záchodě mohl utírat zadek a v přístěnku harému zase ptáka. Jiný zase tvrdil, že by ze všeho nejradši byl ženou, aby se roztoužený generál nemusel poohlížet nikam dál než po svém věrném osobním strážci a riskovat jiný tělesný kontakt.

Zdali se o téhle pomluvě doslechl i Stike, vrchní eunuch harému, o tom by se daly vést spory. Zajisté si však tělesného strážce prohlížel s velkým profesionálním podezřením. Vrchní eunuch seděl jako bečka na svém vyvýšeném místě na konci dlouhé síně, kterou seshora osvětlovaly světlíky ve třech porcelánových kupolích. Zdi tu byly zcela zahalené hustým, ozdobně vyšíváním brokátem a další pruhy a smyčky látky visely zpod podstřešních prostor mezi kupolemi a povívaly ve vánku od stropních žaluziových oken. Vrchní eunuch Stike byl omotaný mnoha záhyby bílé tkaniny a mohutný břich měl přepásán zlatými a stříbrnými řetězy na klíče, symboly jeho úřadu. Občas střílil pohledem po několika dalších dívkách v závojích, které si vybraly návštěvní místnost pro své hihňavé rozhovory a hašteření u partií deskových a karetních her, ale soustředil se na jediného muže v místnosti a jeho hru se zmrzačenou konkubínou Perrund.

DeWar se zadíval na šachovnici. „Aha,“ vydechl. Jeho císař byl v ohrožení, anebo se v něm za tah či dva octne. Perrund vyprskla, a když DeWar vzhlédl, jeho soupeřka si tiskla zdravou rukou ústa, namalované nehty na pozadí rtů zlatě zářily a v širokých očích jí hrál zcela nevinný výraz.

„Copak?“ zeptala se.

„Však ty víš co,“ opáčil s úsměvem. „Jdeš po mém císaři.“

„Ale DeWare,“ mlaskla na něj. „Chceš tím říct, že ti jdu po protektorovi.“

„Hmm,“ zamručel, dal si lokty na kolena a hlavu si opřel do zaťatých pěstí. Oficiálně se po rozpadu starého císařství a pádu posledního krále Tassasenu začalo figurce císaře říkat protektor. Dnes se už v Tassasenu prodávala hra *Rozkol panovníků* v nových krabicích, jejichž nadpisy hlásaly gramotným občanům, že obsahují hru *Rozkol velitelů* s revidovanými figurkami: protektor místo císaře, generálové na místě králů, plukovníci jako náhrada za vévody, a kapitáni tam, kde předtím stáli baroni. Mnozí lidé, kteří se nového režimu buď báli, nebo mu prostě chtěli prokázat svou věrnost, vyhodili staré herní sady spolu s portréty krále. Vypadalo to, že jen v samotném Vorifyrském paláci se lidé chovali o poznání nenuceněji.

DeWar se na chvíli zcela zabral do studia své pozice. Pak se Perrund znovu zasmála, DeWar vzhlédl a zjistil, že nad ním s rozzářenými očima vrtí hlavou.

Teď bylo zase na něm, aby řekl: „Copak?“

„Ach, DeWare, slyšela jsem pár dvořanů říkat, že jsi ten nejprohnanější člověk na dvoře, a děkovat Prozřetelnosti, že jsi svému generálovi tak oddaný, protože kdybys měl sám ambice, museli by se tě obávat.“

DeWar pokrčil rameny. „Opravdu? Mělo by mi to asi lichotit, ale –“

„A přece jsi v Rozkolu tak slabým protivníkem,“ dodala Perrund se smíchem.

„Vážně?“

„Ano, a to z naprosto nepřehlédnutelného důvodu. Příliš chráníš figurku svého protektora. Obětuješ vše, jen abys ho dostal z ohrožení.“ Kývla na hrací desku. „Podívej. Teď mi zamýšlíš zablokovat jezdce svým východním generálem, který se ovšem stane kořistí mé věže, až si vyměníme karavely na levém křídle. Tak co, nemám pravdu?“

DeWar se při pohledu na hrací desku zachmuřil. Cítil, jak rudne v obličej. Zase se podíval do těch zlatých posměšných očí. „Máš. To jsem tak průhledný?“

„Jsi předvídatelný,“ opravila ho Perrund jemně. „Tvoje posedlost císařem – protektorem – je slabinou. Když přece přijdeš o protektora, jeden z generálů ho nahradí. Zacházíš s ním, jako by jeho ztráta znamenala konec hry. Napadlo mě... nehrál jsi někdy *Neprávem rozdělené království*, ještě než ses naučil *Rozkol panovníků*?“ nadhodila. „Znáš ji?“ dodala překvapeně při pohledu na jeho rozpačitou tvář. „V té hře totiž ztráta kteréhokoliv ze dvou králů skutečně znamená konec.“

„Slyšel jsem o ní,“ řekl vyhýbavě, vzal z desky svého protektora a obracel ho v dlaních. „Přiznám se, že jsem ji pořádně nehrál, ale –“

Perrund se zdravou rukou plácla do stehna a vysloužila si tím zamračení od ostražitého eunucha. „Já to věděla!“ zvolala se smíchem a zhoupala se na divanu. „Chráníš protektora, protože si nemůžeš pomoci. Víš, že doopravdy se na to nehraje, ale bylo by ti proti srsti jednat jinak, protože jsi tělesný strážce až do morku kostí!“

DeWar postavil zase protektora na jeho předchozí políčko, narovnal se na své malé stoličce, natáhl si nohy a poupravil si polohu meče a dýky. „Tak to není,“ ohradil se a znovu se na chvíli odmlčel, aby si promyslel situaci na herní desce. „Tak to není. Je to jen... můj styl. Způsob, jakým už tu hru vědomě hraju.“

„Ale DeWare,“ odfrkla si Perrund velmi nežensky. „Co to plácáš! To není styl, ale chyba! Hrát takovým způsobem je jako bojovat s jednou rukou uvázanou za zády...“ Lítostivě se zadívala na paži v rudé pásce. „Nebo jako s jednou rukou zmrzačenou,“ dodala, ale hned zvedla tu zdravou, aby umlčela jeho protesty. „To teď nechme stranou a soustředme se na můj argument. Nedokážeš se vyzout z role tělesného strážce, ani když pro ukrácení času hraješ hloupou hru se starou konkubínou, zatímco tvůj pán laškuje s mladší souložnicí. Musíš si to přiznat a být na to hrdý – v hloubi duše, nebo veřejně, na tom mi nesejde –, nebo se pořádně rozčílím. A teď na mě promluv a řekni mi, že jsem se nemýlila.“

DeWar se opřel a poraženecky rozhodil rukama. „Má paní,“ prohlásil, „je to přesně tak, jak říkáš.“

Perrund se zasmála. „Nevzdávej se tak snadno. Haj se.“

„Nemůžu. Máš pravdu a já jsem jenom rád, že mou posedlost považuješ za chvályhodnou. Ale je to přesně tak, jak říkáš. Žiju svou prací a nikdy nemám po službě. A nikdy mít nebudu, dokud nebudu propuštěn, neselžu, nebo – nechat Prozřetelnost odložit takovou eventualitu do daleké budoucnosti – protektor nezemře přirozenou smrtí.“

Perrund se zadívala na desku. „V požehnaném věku, jak se říká,“ přitakala a teprve pak na něj zase pohlédla. „A máš pořád ještě pocit, že jsi přehlédl něco, co by takový konec mohlo uspíšit?“

DeWar nezakrýval své rozpaky. Vzal zase do ruky figurku protektora, a jako by se obracel k němu, tiše řekl: „Jeho život je ve větším nebezpečí, než si tu kdokoliv zřejmě myslí. Určitě je ale ve větším nebezpečí, než se domnívá on sám.“ Vzhlédl k ladi Perrund se slabým váhavým úsměvem na tváři. „Anebo je to zase jenom moje utkvělá představa?“

„Já nevím,“ odušila Perrund, přisedla si blíž a rovněž ztišila hlas, „jak si můžeš být tak jistý, že ho lidé chtějí zabít.“

„Přirozeně ho chtějí zabít,“ opáčil DeWar. „Měl odvahu spáchat kralovraždu, měl tu smělost ustanovit novou formu vlády. Králové a vévodové, kteří proti protektorovi stáli od samého počátku, přišli na to, že je obratnější politik a mnohem lepší polní velitel, než čekali. Díky svému umu a s trochou štěstí zvítězil, a protože ho tassasenský lid

s čerstvě přiznaným volebním právem jednomyslně zvolil, jen těžko se mu někdo ze starého království nebo vůbec odkudkoliv ze starého císařství otevřeně postaví.“

„Tuším, že teď musí přijít nějaké to *ale* nebo *ovšem*,“ ozvala se Perrund. „Cítím to v kostech.“

„A tušíš to správně. *Ovšem* najdou se lidé, kteří přivítali UrLeynův nástup k moci naoko nesmírně nadšeně a kteří se vynasnažili podpořit ho co možná nejveřejněji, ale kteří v skrytu duše vědí, že jejich vlastní život – nebo přinejmenším jejich nadvláda – jsou jeho setrváním u moci ohroženy. Ti mi dělají starosti a ti proti našemu protektorovi musí kout pikle. Prvních pár atentátů bylo zmařeno, ale jen o vlásek. A jen tvoje odvaha zastavila ten nejzavilejší z nich, paní,“ dodal DeWar.

Perrund od něj odvrátila zrak a zdravou rukou se dotkla zmrzačené. „Ano,“ přikývla, „řekla jsem tvému předchůdci, že když jsem ho tehdy zastala v jeho práci, měl by se zachovat jako gentleman a někdy zaskočit za mě, ale on se jen smál.“

DeWar se usmál. „Sám velitel ZeSpiole tu historku pořád ještě vypráví.“

„Hmm. Třeba velitel palácové stráže ZeSpiole odvádí tak skvělou práci, že se žádní atentátníci nedostanou ani do paláce, natožpak do takové blízkosti, aby si to vyžádalo tvůj zásah.“

„To možná, ale tak jako tak, oni se vrátí,“ řekl DeWar tiše. „Skoro si přeju, aby udeřili hned. Nepřítomnost konvenčních vrahů mě čím dál víc přesvědčuje, že tu máme skutečně výjimečného vraha, který jen čeká na svou příležitost.“

Perrund vypadá ustaraně, dokonce smutně, pomyslel si strážce. „Ale no tak, DeWare,“ peskovala ho, „není tohle až příliš pochmurný scénář? Možná protektorovi nikdo neusiluje o život, protože si nikdo významný nepřeje jeho smrt. Proč předjímat to nejdepresivnější vysvětlení? Když už se nikdy nedokážeš uvolnit, nemůžeš být aspoň spokojený?“

DeWar se zhluboka nadechl, vydechl a postavil figurku protektora zpátky na desku. „Nežiju v době, kdy by si lidé mé profese mohli odpočinout.“

„Říká se, že staré dobré časy byly vždycky lepší. Taky si to myslíš, DeWare?“

„Ne, lady, to si nemyslím.“ Zadíval se jí do očí. „Myslím, že se o starých dobrých časech vypráví spousta nesmyslů.“

„Ale, DeWare, to přece byly časy legend a hrdinů!“ dobírala si ho Perrund. „Všechno bylo lepší, každý to říká!“

„Někteří z nás dávají přednost dějinám před legendami,“ prohlásil DeWar ztěžka, „a každý se někdy mýlí.“

„Všichni?“

„Jistě. Kdysi si všichni mysleli, že svět je placatý.“

„A mnoho si jich to myslí dodnes,“ dodala Perrund a zvedla jedno obočí. „Skoro žádnému sedlákovci se nelíbí představa, že by mohl spadnout ze svého pole, a spousta z nás, kteří známe pravdu, se s ní jen těžko smíruje.“

„A přece tomu tak je.“ DeWar se usmál. „Dá se to dokázat.“

Perrund se taky zaculila. „S hůlkami v zemi?“

„A stíny a matematikou.“

Perrund rychle pokývala hlavou ke straně. Byl to charakteristický posunek, který jako by daný názor zároveň uznával i odmítal. „Ten tvůj svět je sice hodně jistý, ale taky dost ne-utěšený, DeWare.“

„Je to stejný svět, v jakém žijí všichni, jen kdyby to věděli, mylady. Jenom někteří z nás chodí s očima otevřenýma.“

Perrund se zajíkla. „Ach! V tom případě se domnívám, že my nebožáci, kteří tu klopýtáme s očima pevně zavřenýma, bychom měli být lidem jako ty jen vděční.“

„Říkal jsem si, že zrovna ty, má paní, žádného bystrozrakého průvodce nepotřebuješ.“

„Já jsem jenom zmrzačená nedovzdělaná konkubína, DeWare. Ubohý sirotek, kterého by dost možná potkal příšerný osud, kdyby se mi nedostalo přízně protektora.“ Napnula svaly na levém rameni a pohnula tak svou ochablou rukou k němu. „Bohužel jsem kromě přízně dostala i ránu mečem, ale jsem vděčná za obojí.“ Odmlčela se a DeWar se už nadechoval, že spustí, ale pak Perrund kývla k desce a řekla: „Tak potáhneš, nebo ne?“

DeWar si povzdychl a ukázal na hrací desku: „Má to nějaký smysl, když jsem tak slabý soupeř?“

„Musíš hrát a hrát na výhru, i s vědomím, že nejspíš prohraješ,“ odpověděla Perrund. „Jinak jsi vůbec neměl začít hrát.“

„Jenže když jsi mi řekla o mé slabině, změnila jsi povahu té hry.“

„Ale ne, ta hra je pořád stejná, DeWare,“ naklonila se k němu, v očích jí zablesklo a s nemalým potěšením dodala: „Já ti jen otevřela oči.“

DeWar se zasmál. „To vskutku ano, má paní.“ Předklonil se a už už potáhl figurkou protektora, ale pak si zase sedl a se zoufalým gestem řekl: „Ne. Vzdávám se, mylady. Vyhrála jsi.“

U dveří, které vedly do vnitřku harému, nastalo mezi hloučkem konkubín jisté pozdvižení. Vrchní eunuch Stike vratce povstal na svém vyvýšeném místě a poklonil se malému muži, který vtrhl do dlouhé síně.

„DeWar!“ zvolal protektor UrLeyn, rázně zamířil k nim a v chůzi si přes ramena natáhl kabátec. „A Perrund! Má drahá! Miláčku můj!“

Perrund rychle vstala a DeWar si povšiml, jak s příchodem UrLeyna zase ožila, zorničky se jí rozšířily, tvář roztála a vykvetl na ní oslnivý úsměv. DeWar rovněž povstal a malounko ublížené vzezření mu v obličeji vmžiku nahradil úlevný úsměv a profesionálně vážný výraz.

3. DOKTORKA

Pane, kladl jste mi na srdce, abych věnoval obzvláštní pozornost jakýmkoliv doktorčiným pochůzkám mimo Efernzeský palác. Vyličím tedy nyní, co se událo onoho odpoledne den po sestupu do skrytého sklepení a setkání s vrchním mučitelem Nolietim.

Nad městem zuřila bouře a ztemnělá obloha vřela jako kotel. Oslepujivě jasné blesky trhaly to přítomí vedví, jako by se koncentrovaná modř každodenní oblohy pokoušela rozpoltit mraky a znovu zasvítit na zem, i kdyby jen na malou chvilku. Ze západu se z Kráterového jezera vrhaly proti starobylým zdím přístavu vodní spousty a hrnuly se do opuštěných vnějších doků. Dokonce i lodě za ochranou přístavní hráze se pod jejich náporu nekľidně zmítaly a převalovaly, jejich trupy naléhaly na rákosové odrazníky, až ublíženě skřípaly a praštěly, zatímco vysoké lodní stěžně se oproti černé obloze komíhaly jako les rozhádaných metronomů.

Vyšli jsme z Puchýrné brány a přes Tržiště jsme se vydali k Doupatům. Vítr se proháněl ulicemi a na trhu převrhl prázdný stánek. Jeho plátěná střecha v poryvech větru pleskala a dál se trhala, tloukla o dlažební kostky jako zápasník uvězněný v sevření, jenž se bušením o zem zoufale dožaduje milosti.

Děšť se řinul z oblohy v divokých přívalech, bodal a studil. Doktorka mi podala svou těžkou lékařskou kabelu, aby si mohla pořádně přitáhnout a zapnout plášť. Pořád si myslím, že by spolu s jejím kabátem a vestou měl být purpurový, neboť patří mezi lékaře. Ovšem když před dvěma lety přibyla do města, místní doktoři se nechali slyšet, že by velmi nelibě nesli, kdyby si dělala nárok na tento odznak jejich profese. Vypadá to, že doktorce samotné je to lhostejné, a tak obvykle chodila v tmavých a černých šatech (ačkoliv se mi občas zazdalo, že v jistém světle se ve tkanině oděvů, jež si nechala zhotovit u dvorních krejčí, mihl náznak purpuru).

Ta darebačka, která nás vytáhla do tak ohavného nečasu, kulhala před námi a čas od času se po nás ohlédla, jako kdyby se chtěla přesvědčit, že jsme se ještě neztratili. Jak horoucně jsem si přál, aby to nebyla pravda! Jestli byl kdy den jako stvořený k tomu, aby se člověk s pohárem svařeného vína a rytířským románem stulil k praskajícímu krbu, pak to byl právě tento. A když už jsme u toho, tvrdá lavice, vlažný šálek čaje a některá z knih o medicíně, jež mi doktorka doporučila, by mi v porovnání s tímhle ještě připadaly jako učiněné blaho.

„Počasí, že by psa nevyhnal, co, Oelfe?“

„Ano, paní.“

Hodně se povídá, že od pádu císařství je počasí mnohem bouřlivější. To může znamenat, že Nebesa buď trestají všechny, kteří ho pomáhali svrhnout, anebo se nějaký duch císařství mstí ještě z hrobu.

Na tuto nesmyslnou výpravu nás zatáhlo jedno zlořečené pajdavé děvče z Doupat. Palácové strážce ji nepustily ani do vnější bašty. Nesmírně nešťastnou shodou okolností však nějaký trouba sluha, jenž nesl strážím písemné rozkazy, vyslechl směšné prosby toho fracka, slitoval se nad ním, našel doktorku v dílně – právě tam s mou pomocí v hmoždíři drtila tloukem tajemné a štiplavé přísady – a sdělil jí, že si někdo žádá jejích služeb. A kdo že? Nějaká svoloč z chudinské čtvrti. Nevěřil jsem svým očím, když se tam uvolila jít. To neslyšela, jak bouře skučí kolem luceren na střeše nad námi? Nepovšimla si, že jsem musel rozsvítit všechny lampy v místnosti? Byla hluchá vůči zurčení vody v okapech?

Vypravili jsme se za nějakými nuzáky vzdáleně spřízněnými se služebnictvem u Mifeliů, vůdců kupeckého klanu, u nichž doktorka začala pracovat hned po příchodu do Haspide. Takže králova osobní lékařka se v bouři netrmácela za šlechticem, ani za člověkem čekajícím povýšení do šlechtického stavu, ba ani za někým úctyhodným, leč za rodinou zabeđených, zakrslych budižkničemů, kmenem zabešených nebožáků tak skrz naskrz neschopných, že se neuchytili ani jako služebnictvo, jen na něm parazitovali a jako potulné pijavice vysávali tělo města a země.

Zkrátka a dobře šlo o beznadějně případy bez jediného šestáku a i doktorka mohla mít dost rozumu, aby odmítla – kdyby se ovšem o té stonající uličnici nějakým prapodivným způsobem již nedoslechla. „Má hlas jako z jiného světa,“ řekla a zakroužila pláštěm, jako by nebylo třeba víc vysvětlovat.

„Pospěšte si prosím, paní,“ kvílela ta nevychovaná šmudla, která si pro nás zašla. Měla silný přízvuk a hlas jí přes zčernalé, zkažené a nepravidelné zuby zněl nepřijemně.

„Neříkej doktorce, co má dělat, ty krávo nebeská!“ zpražil jsem ji iniciativně. Ta mrzačka jen sklonila hlavu a dál se belhala po lesklých dlažebních kostkách Tržiště.

„Oelfe! Buď tak laskav a dávej si pozor na jazyk,“ vyčínila mi doktorka a sebrala mi lékařskou kabelu.

„Ale paní!“ protestoval jsem. Aspoň že mě pokárala, až když byla naše kulhavá průvodkyně z doslechu.

Přimhouřila oči proti bičujícímu dešti a pokusila se překřičet skučení větru. „Myslíš, že bychom si tu mohli někde najmout drožku?“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Líc a rub***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.